gemeente
Zoetermeer

Kunstroute 4
Richting Lansing

Beeldende kunst verbindt mensen met hun stad en geeft een plek een eigen identiteit. Daarom geeft de gemeente Zoetermeer opdracht aan professionele kunstenaars om bij bouwprojecten een kunstwerk te ontwerpen. Deze kunstwerken zijn speciaal gemaakt voor de plek waar het staat én voor de mensen die deze plek gebruiken. Inmiddels kun je meer dan 150 unieke kunstwerken in de openbare ruimte ontdekken. Verschillende kunstroutes voeren je langs een aantal van deze beelden in de stad. Je vindt deze kunstroutes op **www.zoetermeer.nl/kunst** en bij een aantal culturele organisaties in de stad. Meer informatie over de kunstwerken en hun makers vind je op www.**zoetermeer.nl/catalogus**.

Route-informatie

Deze kunstroute voert je langs negen kunstwerken vanaf de Schinkelweg door het zuidoosten van Zoetermeer naar de watertoren. De route sluit aan op kunstroute 3, *De Dorpsstraat door* (wandelroute).

Start: Overgang Dorpsstraat - Schinkelweg
Einde: Watertoren, Derde Stationsstraat
Afstand: 9,9 km.

Deze kunstroute is geschikt om te **fietsen**. Sommige kunstwerken staan op binnenplaatsen of in plantsoenen en om die van dichtbij te kunnen bekijken moet je er naartoe **lopen**.

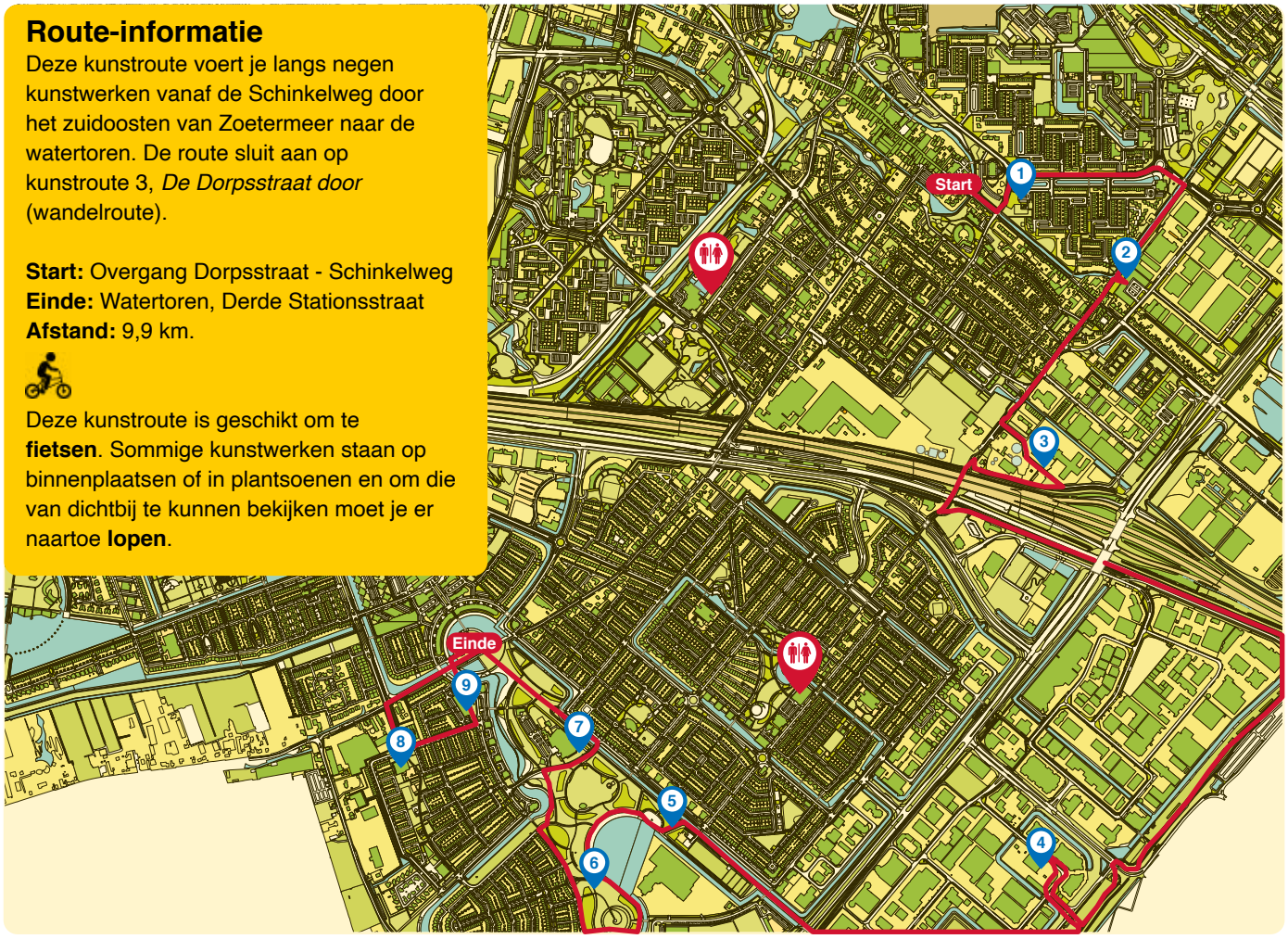

Start aan het einde van de Dorpsstraat bij de **Schinkelweg**. Ga rechtdoor tot aan de **Schoolstraat** en sla daar linksaf. Na 15 meter staat rechts in het plantsoen een strakke zuil met glooiende vormen eromheen.

Hans van Bentem - Culture Conjunction (1992)

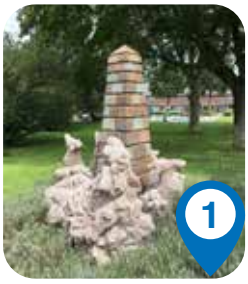

De maker van dit beeld, Hans van Bentem, komt oorspronkelijk uit Zoetermeer. In dit beeld speelt hij een spel met oud en nieuw, met heden en verleden. Je ziet een zuil die naar boven toe taps toeloopt. Tussen de stenen lopen strakke lijnen. Om de voet van de zuil ligt een beeldengroep. De beelden hebben, in tegenstelling tot de zuil, een aangetast oppervlak. Je zou kunnen denken dat ze langzaam aan het vergaan zijn. De beelden lijken gemaakt van koraal, waarin mosselen en plantjes kunnen wonen. Om dat effect te bereiken, prikte de kunstenaar expres gaatjes in de klei. Beide delen van het beeld lijken uit een andere wereld te komen. Vandaar de naam Culture Conjunction, wat je kan vertalen als 'verbinding van culturen'.

Praatvraag 1: *Welke figuren herken je in de beelden die om de zuil heen zijn geplaatst?*

Ga verder op de **Schoolstraat** en neem op de rotonde de eerste afslag naar de **Van Diestlaan**. Ga daarna door tot de volgende rotonde en neem daar de eerste afslag naar de **Van der Hagenstraat**. Iets verderop, direct over het water van de ***Zegwaartsewetering***, ga je rechtsaf de **Zegwaartseweg** op. Dit is een fietsstraat. Bij de eerste kruising ga je links de **Bleiswijkseweg** op. Stap na circa 25 meter af bij de ***Lindenhof*** (Bleiswijkseweg 1-9) en parkeer hier de fiets. Loop tussen de huizen door naar het binnenplein, houd rekening met de bewoners. In het midden van de binnentuin staat een bronzen beeld.

Martin van Steenbergen - Vader en kind (2004)

Op een sokkel zie je twee figuren: een volwassene en een kind. De volwassene knielt naast het kind en neemt een beschermende houding aan. Hij wijst met zijn arm een bepaalde richting op en het kind volgt die richting met zijn blik. De figuren zijn allebei gestileerd: je ziet alleen de hoofdvorm en geen details. De gezichten zijn bijvoorbeeld niet herkenbaar. Het beeld is van brons en heeft een heel donker oppervlak. De figuren rusten op een vierkante grondplaat, die precies op het vierkant vlak van de sokkel past.

Praatvraag 2: *Waar kijken de beide figuren volgens jou naar?*

Loop terug naar de doorgaande weg en pak de fiets weer, in de richting waar je vandaan kwam. Weer op de kruising gekomen, ga je linksaf de **Rokkeveenseweg** op. Voeg even verderop in op de doorgaande weg (nog steeds de Rokkeveenseweg). Bij de volgende bocht naar rechts loopt de doorgaande weg over in de Karel Doormanlaan. In de bocht steek je over en ga je rechtdoor, nog steeds op de Rokkeveenseweg.

Voorbij de verscholen liggende ***hoeve*** met het rieten dak ga je linksaf, ook dit stuk heet de Rokkeveenseweg.

Aan je rechterhand liggen het oude en het nieuwe ***gemaal***. Je rijdt door tot net iets voorbij de voormalige gevangenis. Aan je rechterhand staat in het gras een enorm tweedelig beeld.

Herbert Nouwens - Gesloten huis (1995)

De titel van dit kunstwerk is Gesloten huis. Er is duidelijk een relatie tussen het kunstwerk en de - inmiddels gesloten - gevangenis erachter. Nouwens maakte dit beeld in opdracht van de Rijksgebouwendienst, in de tijd dat de gevangenis werd gebouwd. Het materiaal waaruit het beeld is gemaakt, is hergebruikt staal. Het is afkomstig van een schip dat na een aanvaring beschadigd was. Zo slaat de kunstenaar een brug naar het gebouw erachter: 'gevangen zitten' heeft voor hem iets van 'schade oplopen'. Door gesloten vormen te gebruiken, legt de kunstenaar een link naar de gesloten wereld van een gevangeniscel.

Praatvraag 3: *Kan je bedenken welk beroep de voorvaders van deze kunstenaar hadden?*

Vervolg je tocht over de Rokkeveenseweg tot aan de bocht. Daar loopt de Rokkeveenseweg naar links, rechts is een fietspad. Ga dat fietspad op en ga na circa 20 meter bij de splitsing van het fietspad weer rechts, parallel aan de snelweg A12 het **Bleiswijksepad** op. Rechts zie je na circa 400 meter de twee ***ronde slibtorens*** op het terrein van de rioolzuivering. Ga op de eerst mogelijke plaats (vlak voor de lager gelegen fietstunnel) naar rechts. Neem bij de splitsing een scherpe bocht naar links en fiets onder de tunnel door. Je bent nu op de **Rokkeveenseweg-Zuid**. Ga vervolgens onder het spoor door. Neem dan de eerste afslag links en volg het **Spoorpad** langs de A12. Dit rijd je helemaal af tot het nieuwe ***station Lansingerland***. Daar ga je net over het water met de haakse bocht mee naar rechts, het **Lansingpad** op. Links is het eerste gedeelte onbebouwd, daarna rijd je langs een kassengebied. Rechts is een bedrijventerrein, waarop drie ***windmolens*** staan. Rijd op het Lansingpad tot je vlakbij de derde windmolen bent. Ga daar rechts, steek de **Lansinghageweg** over en volg het fietspad langs de voet van de windmolen tot aan de overgang Radonstraat/Argonstraat. Ga rechts, de **Argonstraat** in en rijd door tot net voorbij de bocht naar links. Steek daar - voorzichtig, vanwege het doorgaande (vracht)verkeer - de straat over naar de stoep voor het gebouw van de gemeentelijke Afvalinzameling. Over de stenen muur hangt een bijzonder object.

Peer Veneman - zonder titel (2001)

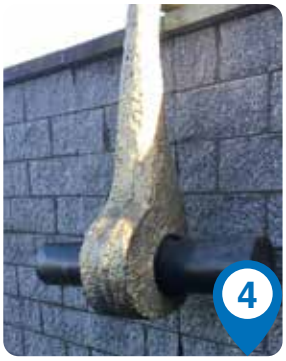

Een bronzen kunstwerk hangt over een vrijstaande muur bij de het gebouw van de Gemeentereiniging, zoals het toen nog heette. Het heeft twee verschillende kanten, die je niet tegelijkertijd kunt zien. Bij nieuwbouw van het pand kreeg Veneman opdracht om speciaal voor die omgeving en voor de medewerkers een kunstwerk te ontwerpen. De medewerkers wilden graag een kunstwerk dat juist helemaal niets met afvalverwerking te maken heeft. Het kunstwerk dat er zo kwam, lijkt op een sieraad.

De verschillende onderdelen zijn als het ware aan elkaar geregen. Ondanks het zware materiaal waarvan het beeld is gemaakt, lijkt het soepel over de muur gedrapeerd.

Praatvraag 4: *Vind je dit kunstwerk figuratief (dat je er een duidelijke voorstelling of een figuur in kan herkennen) of juist abstract (het tegenovergestelde, dat het juist niet op een bestaand iets lijkt?).*

Rijd terug over de Argonstraat en de **Lansinghageweg** naar het ***Lansingpad***. Vervolg je tocht over het pad tot net voorbij het industrieterrein en ga daar rechtsaf het **Brede Akkerpad** op. Steek de busbaan over en ga het Brede Akkerpad verder af en via de tunneltje onder de Oostweg door. Na circa 500 meter kom je langs de ***egelopvang*** Zoetermeer en de ***wijktuin*** Rokkeveen. Daar voorbij sla je van het doorgaande pad af naar links, het **Burgemeester Hoekstrapark** in. Vanaf deze korte doorsteek kom je op het **Berkelsepad**. Ga daar rechts en houd het water links van je. Na 50 meter staat rechts van je in het gras een driehoekig object.

J.G.T.M. Taudin Chabot - Zonnewijzer (1993)

Taudin Chabot maakte voor deze plek een kunstzinnig vormgegeven zonnewijzer. De zonnewijzer bestaat uit twee delen. Onderop staat een gelijkzijdige driehoek met zijden van 5.20 meter. Op het bovenvlak staan uurlijnen, waarop je de tijd kunt aflezen. Bovenop deze driehoek staat weer een driehoek, gemaakt van gepolijste granietplaten in de kleuren rood, zwart en blauw. Op de zijkant van het graniet lees je voor welke elementen deze kleuren staan: vuur (ignis), aarde (terra) en water (aqua). Deze zonnewijzer geeft niet alleen de tijd aan, maar ook de datum. Als de zon op zijn hoogste punt staat, valt door het kleine cirkelvormige gat een lichtvlek op de datumschaal in de binnenring.

Praatvraag 5: *Zou je een zonnewijzer als deze makkelijk kunnen verplaatsen?*

Volg het **Berkelsepad** verder, langs het water. Na de tweede afslag van het fietspad kom je langs een rij struiken. Stop net voorbij deze struiken en parkeer de fiets. Loop naar de piramide die in het gras staat. Vanaf daar zie je ook een hoge zuil, iets verderop in het park.

Jan Samsom - Piramide en Obelisk (1987)

De twee objecten horen bij elkaar: de zware piramide en de hoge, schuingeplaatste obelisk. Jan Samsom wilde dat het lijkt alsof ze eigenlijk bij een mysterieus groter bouwsel horen, waarvan inmiddels delen zijn verdwenen. Je kan er nu alleen nog maar naar raden wat voor bouwsel dat geweest kan zijn. De objecten zijn gemaakt van donker granito. De buitenkant is ruw, binnenin zijn de spleten glad gepolijst. Beide delen hebben een messingplaat als dakje. Ze staan precies op de as tussen de watertoren en de Rozenberg.

Praatvraag 6: *Aan welk kunstwerk dat je eerder op deze route zag, doet dit kunstwerk het meeste denken? En kan je uitleggen waarom?*

Als je naar rechts kijkt (naar het noordwesten), heb je goed zicht op de ***watertoren*** in de verte. Kijk je precies de andere kant op, dan is de hele zichtlijn vrij tot aan de ***Rozenberg***, de hoogste heuvel in het park. Als je wil, kun je erheen lopen en de trap beklimmen om van het uitzicht te genieten. Pak daarna de fiets weer en rijd verder over het **Berkelsepad**, om de Rozenberg heen. Waar het slootje links van je ophoudt, ga je linksaf naar de **Natuursteenlaan**. Daar houdt het fietspad na 20 meter op. Ga vanaf daar verder over de weg. Rijd circa 200 meter door tot je rechtsaf via het fietspad het **Burgemeester Hoekstrapark** weer in kan. Neem dan de eerste fietsafslag links en rijd door tot je bij de **Prismalaan** komt. Daar ga je rechts, in de richting van de sporthal. Na circa 100 meter staat er links van de weg een houten bouwwerk in het gras.

Ronald in 't Hout - Schatkist *

Ook dit is (net als het kunstwerk van Peer Veneman) een beeld waarbij je lastig kan uitmaken of het nou abstract of figuratief is. Eigenlijk zie je alleen een meetkundig figuur (het bruine gedeelte) als onderbouw, met een ander meetkundig figuur (het goudgele deel) erbovenop. Als je het zo bekijkt, gaat het beeld vooral over vorm, kleur en compositie. Maar door het beeld een titel te geven - Schatkist -, brengt de kunstenaar jou als kijker op ideeën. Je gaat daardoor anders kijken naar wat je ziet. Door het slimme kleurgebruik (hout voor de 'kist' en goudgeel voor de 'schat') zie je er ook echt schatkist in.

Praatvraag 7: *Zou de gouden schat die je uit de kist ziet steken ook echt doorlopen tot in de kist?*

Rijd verder op het pad en ga bij het eerste fietspad, - dit is weer het **Brede Akkerpad** - naar links. Je rijdt zo naar het schiereilandje waarop de ***watertoren De tien gemeenten*** staat. Parkeer de fiets en loop om de watertoren om deze goed te kunnen bekijken. Keer dan om en ga met de fiets het schiereilandje weer af en meteen op het fietspad rechts de **Derde Stationsstraat** op. Deze gaat al snel over in de **Vierde Stationsstraat**. Bij de volgende kruising ga je links de **Edelsteensingel** op. Aan het einde van de Edelsteensingel begint het **Straspad**. Parkeer na 25 meter de fiets om naar de bijzondere raampartij van het schoolgebouw van de Clausschool aan je rechterhand te kijken. Houd er wel rekening mee dat er overdag op weekdagen in de schoollokalen les is.

** NB: dit kunstwerk zal worden gerenoveerd. Het kan daarom voorkomen dat u het (nog) niet aantreft zoals het hoort te zijn.*

Piet Dirkx - Open boek (2013)

Voor de nieuwbouw van deze school maakte Piet Dirkx acht kleurrijke schilderijen. In zijn opdracht stond dat in het ontwerp de begrippen ‘kennis, groei en ontwikkeling’ terug moesten komen. Bij het maken van de eerste schetsen dacht Piet Dirkx aan pop- upboeken. Dirkx plaatste zijn schilderingen in de koven achter de ramen, vanuit het idee dat ze daar de ruimte hebben om als een pop-upboek open te gaan. De vrolijke en speelse schilderijen zijn binnen opgehangen, maar van buitenaf het beste te zien. Het valt op dat elk schilderij een andere contour heeft. Dat is bewust gedaan om het strakke voorkomen van het schoolgebouw te doorbreken.
In de beelden kan je geen voorstelling herkennen.

Praatvraag 8: *Er zijn acht ramen en daarachter acht schilderijen. Waar kan dit getal symbool voor staan als je denkt aan dit gebouw en wat er binnen gebeurt?*

Keer om en ga rechts de **Briljant** op. Voor het einde van de Briljant ga je linksaf naar de **Camee**. Daar is de weg gesplitst, waardoor er een middenberm is ontstaan. In het midden daarvan staat een figuur.

Gerard van Steenbergen - Straatveger (2000)

Deze straatveger heeft het prima naar zijn zin op dit pleintje. Zijn bronzen gezicht glimlacht breed naar je. Bijzonder is dat hij met zijn hoofd op dezelfde hoogte zit als de gemiddelde kijker. Maar al met al is hij niet levensgroot. Dit heeft te maken met de bijzondere manier van plaatsen. Het beeld heeft een vierkante plaat als sokkel, die met het mannenfiguur is meegegoten. Onder die bronzen sokkel is een sierlijke stapel tegels van gelijk formaat geplaats, in waaiervorm. Daardoor is de sokkel extra hoog en lijkt de straatveger groter dan hij werkelijk is.

Praatvraag 9: *Het beeld is gemaakt van brons. Vind je dat materiaal goed bij deze figuur passen?*

Rijd door op de **Camee** tot je bij de **Beryl** komt. Daar ga je rechts. Dan kom je bij een T-splitsing, waar je links gaat, de **Juweellaan** op. Bij de eerstvolgende kruising ga je rechts, de **Derde Stationsstraat** op. Je komt dan opnieuw bij de watertoren uit. Hier eindigt de route.

Als je terug wil fietsen naar het beginpunt, ga je hier verder rechtdoor, de gehele Derde, Tweede en Eerste Stationsstraat af tot aan de Dorpsstraat. In de Dorpsstraat ga je rechtsaf om weer bij de overgang Dorpsstraat-Schinkelweg uit te komen.

Antwoorden

Antwoord 1: Je ziet herten, engelen en een liggende vrouwenfiguur op rotsblokken.

Antwoord 2: Uit het beeld zelf wordt niet duidelijk waar ze naar kijken. Het kan zijn dat ze een vogel zien, een voorbijrijdende trein, noem het maar. De bewoners van het hof denken dat de vader naar het oude dorp wijst, om duidelijk te maken dat deze nieuwe huizen daar echt bij horen.

Antwoord 3: Je zou kunnen denken dat ze in de scheepvaart werkten, naar nee: de vader en beide opa’s van de kunstenaar waren allemaal smid. Nouwens is vertrouwd met de eigenschappen van metaal en de manieren waarop je het kan bewerken. Vandaar dat hij graag met dit materiaal werkt.

Antwoord 4: Dit was een beetje een strikvraag: het zit eigenlijk tussen figuratief en abstract in. Het lijkt alsof de kunstenaar een herkenbaar voorwerp heeft willen weergeven, maar toch het is niet echt duidelijk wat dat dan precies is.

Antwoord 5: Nee, niet echt. Behalve dat het hele werk ruim 21.000 kilo weegt, moet een zonnewijzer precies op de goede plek ten opzichte van de zon staan, anders wijst hij de verkeerde tijd aan. Dat heeft Taudin Chabot voor deze plek dus heel precies uitgerekend.

Antwoord 6: Qua vorm is dit kunstwerk het meest verwant aan het eerste beeld in deze route: Culture Conjunction. Daar zag je ook een stenen zuil met rechte groeven erin en een piramidevormig dakje erop.

Antwoord 7: Nee, de kunstenaar gebruikt ook hier een slim trucje, waardoor het lijkt alsof de gouden vorm in de kist doorloopt. In werkelijkheid is de bovenkant van de schatkist plat en dicht.

Antwoord 8: De acht ramen en acht panelen symboliseren de acht leerjaren die je op de basisschool doorloopt.

Antwoord 9: Je zou kunnen zeggen van wel, omdat het een ‘traditioneel’ materiaal is om kunstwerken van te maken en het beroep van straatveger een traditioneel beroep is.

Colofon

Tekst en fotografie: Gemeente Zoetermeer.
Telefoon: 14 079, www.zoetermeer.nl/kunst.
Uitgave: Gemeente Zoetermeer, versie 1, december 2019, oplage 500 stuks.

© december 2019 Gemeente Zoetermeer.
Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van de gemeente Zoetermeer worden gepubliceerd. De gemeente doet haar best om actuele informatie aan te bieden, wijzigingen zijn voorbehouden.